

دانشگاه پیام نور

مرکز تهران

پایاننامه

برای دریافت درجهٔ کارشناسی ارشد

در رشتهٔ مدیریت دولتی‌گرایش تحول

دانشکده: علوم انسانی

گروه علمی: مدیریت

عنوان پایاننامه:

بررسی رابطه میان عملکرد مدیران مدارس (سه مقطع)

و وظایف آموزشی در شهرستان بابل

استاد راهنمای: دکتر حسن درویش

استاد مشاور: دکتر سید محمد باقری

نگارش: سید مظفر حسنی

آذر

۱۳۸۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شماره:
تاریخ:
پیوست:

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

بنیاد میریت و حسابداری

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد آقای سید مظفر حسني دانشجوی رشته
مدیریت دولتی
تحت عنوان:

"بررسی رابطه میان عملکرد مدیران شهرستان بابل و وظایف آموزشی آنها"

جلسه ذفاع با حضور داوران نامبرده ذیل در روز دو شنبه مورخ ۸۹/۰۹/۱۵ ساعت ۱۶:۱۵ در محل ساختمان تحصیلات تکمیلی برگزار شد و پس از بررسی پایان نامه مذکور با
نمره به عدد ۱۷۷/۱۶۱ به حروف ~~جیوه~~ مذکور پسندیده و پذیرفته شد و اینکه آنرا درجه ۱ نظری
مورد قبول واقع شد

هیات داوران:

امضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	داوران
	دکتر حسن درویش	استاد راهنمای	
	دکتر سید محمد باقری	استاد مشاور	
	دکتر مجتبی رفیعی	استاد داور	

آیا پایان نامه مذکور نیاز به اصلاحات دارد؟

تهران- خیابان استاد تحفه
الهی شتل خیابان سیف
مجمع سیرت و حسابداری
تلفن: ۰۲۶ - ۰۰۷۷۷۷۷
www.MODIRYAT.PNU.AC.IR
MODIRYAT@PNU.AC.IR

قَدْ عَلِمَ السَّرَّائِرُ

وَفَيْرَ الْفَنَمَائِرُ

(حضرت على «ع خطبه ٨٦ نهج البلاغه»)

خداوند به علم تمام اسرار نهان

آگاه و از باطن همه با خبر است

تقدیر و تشکر:

پس از حمد و سپاس پروردگار متعال تقدیر و سپاسگزاری خالصانه و خاضعانه خویش را از:

استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر حسن درویش و استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر سید محمد باقری و اساتید گرانقدر و کلیه پرسنل زحمتکش دانشگاه پیام نور مرکز تهران، خانواده عزیزم و تمامی یاریگرانی که به نحوی در تکمیل این پژوهش به بندۀ یاری رسانده‌اند و نیز همه بزرگوارانی که ذکر نامشان در اینجا مقدور نیست، و به شکلی در تهیّه و تدوین این اثر مرا یاری کرده‌اند، اعلام می‌نمایم.

تەدیم بە:

پدر و مادر گرامىھ

ب

همسز فداڭار

و

فرزند عزيزە صابر

گلهای باغ زندگى اھ

چکیده

مساله پژوهش حاضر بررسی رابطه میان عملکرد مدیران مدارس (سه مقطع) و وظایف آموزشی در شهرستان بابل می باشد. جامعه آماری این تحقیق از ۳۹۶ مدارس در شهرستان بابل در سه مقطع، که مقطع ابتدائی ۲۱۰، راهنمایی ۱۲۶ و دبیرستان ۶۰، که بر آورد نمونه آماری براساس فرمول کوکران حدود ۱۷۸ مدارس بوده است، که ۹۴ مدرسه‌ی ابتدائی، ۵۶ مدرسه‌ی راهنمایی و ۲۸ دبیرستان انتخاب شده‌اند. روش نمونه‌گیری این تحقیق، روش تصادفی ساده است. اطلاعات مورد نیاز پژوهش، از طریق پرسشنامه ارزشیابی عملکرد مدیریت که در سازمان آموزش و پرورش به همین منظور مورد استفاده قرار می‌گیرد جمع آوری شده است. داده‌های پژوهش، هم به صورت توصیفی و هم به صورت استنباطی با استفاده از آزمون های t ، X مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. آن آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داده که براساس یافته‌های تحقیق اولاً مدیران با وظایف آموزشی خود آشنا هستند ثانیاً هرچه مدarak تحصیلی آنان بالاتر رود کیفیت آموزشی افزایش می یابد و ثالثاً بین عملکرد مدیران زن و مرد تفاوت معنی داری وجود دارد و رابعاً هرچه مدیران مدارس از انجمن اولیاء و مربیان در زمینه فعالیتهای آموزشی کمک و مشاوره بیشتری بگیرند عملکردشان بهبود خواهد یافت، همچنین در همه فعالیت‌های مربوط به وظایف مدیریتی، وظایف شغلی و رفتاری- اخلاقی، بسیار بالاتر و یا مطلوب تر می باشد، در پایان با توجه به یافته‌های پژوهش چند پیشنهاد مدیریتی ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: عملکرد مدیران - مدیریت آموزشی - ارزشیابی - برنامه ریزی - سازماندهی

فهرست

عنوان	
صفحه	
۱	فصل اول (کلیات پژوهش)
۲	۱-۱-مقدمه
۳	۲-۲-بیان مساله
۴	۳-۳-اهمیت موضوع
۵	۴-۴-سؤالات تحقیق
۵	۵-۵-فرضیه های تحقیق
۵	۶-۶-اهداف تحقیق
۶	۷-۷-روش تحقیق
۶	۸-۸-جامعه آماری
۶	۹-۹-نمونه آماری
۷	۱۰-۱-روش و ابزارگردآوری دادهها و اطلاعات
۸	۱۱-۱-مدل مفهومی تحقیق
۸	۱۲-۱-متغیر مستقل ووابسته
۹	۱۲-۱-۱-متغیر مستقل
۹	۱۲-۱-۲-متغیر وابسته
۹	۱۳-۱-تعاریف عملیات واژگان
۱۲	۱۴-۱-جمع بندی و نتیجه گیری
۱۳	فصل دوام (ادبیات پژوهش)
۱۴	۱-۲-پیشگفتار
۱۶	۲-۲-مقدمه
۱۷	۳-۲-مفاهیم و تعاریف مدیریت آموزشی
۲۰	۴-۴-اهمیت و ضرورت مدیریت آموزشی
۲۴	۵-۵-ارزیابی عملکرد مدیران
۲۳	۶-۶-قلمرو و ابعاد وظایف مدیریت آموزشی

۲-۷-۵-د-بخش از قلمرو مدیریت آموزشی.....	۲۶
۲-۸-ب-بخش های دهگانه قلمرو مدیریت آموزشی.....	۲۷
۲-۸-۱-نظارت و راهنمایی دبیران و معلمان.....	۲۸
۲-۸-۲-برنامه ریزی آموزشی و درسی.....	۳۰
۲-۸-۳-روابط اجتماعی - فرهنگی در مناسبات انسانی.....	۳۳
۲-۸-۴-ایجاد تغییر.....	۳۵
۲-۸-۵-ارزشیابی.....	۳۸
۲-۸-۶-اجرا.....	۴۴
۲-۸-۷-میانجی ، کمک به حل مسائل و مشکلات ، بحران ها و تعارض.....	۴۶
۲-۸-۸-حسابرسی ، نظارت مالی ، امور بودجه ای.....	۴۹
۲-۸-۹-مشاوره و راهنمایی تحصیلی ، شغلی ، روحی و روانی دانش آموزان	۵۳
۲-۸-۱۰-رشد سازمانی.....	۵۵
۲-۹-وظایف مدیر آموزشی.....	۶۰
۲-۹-۱-وظایف عمومی.....	۶۰
۲-۹-۲-وظایف خاص.....	۶۲
۲-۱۰-وظایف مدیران آموزشی در اعمال امور دهگانه قلمرو مدیریت آموزشی.....	۶۴
۲-۱۱-انجمان اولیا و مربیان و وظایف مدیران	۶۵
۲-۱۲-انواع سبک های مدیریتی و تاثیر آن بر مدیریت آموزشی.....	۶۸
۲-۱۲-۱-مدیریت علمی.....	۶۸
۲-۱۲-۲-تاثیر مدیریت علمی بر مدیریت آموزشی	۶۹
۲-۱۲-۳-مدیریت اداری (نظریه کلاسیک سازمان).....	۷۰
۲-۱۲-۴-تأثیر مدیریت اداری بر مدیریت آموزشی.....	۷۰
۲-۱۲-۵-نظریه روابط انسانی.....	۷۱
۲-۱۲-۶-تأثیر نظریه روابط انسانی بر مدیریت آموزشی.....	۷۲
۲-۱۲-۷-نظریه بوروکراسی.....	۷۲
۲-۱۲-۸-تأثیر نظریه بوروکراسی بر مدیریت آموزشی.....	۷۳
۲-۱۳-تاریخچه انتخاب مدیران آموزشی.....	۷۴

۱۴-۲- پیشینه تحقیق.....	۷۵
۱۵-۲- پیشینه آموزش و پرورش در شهرستان بابل.....	۸۴
۱۶-۲- ساختار آموزش و پرورش.....	۸۵
فصل سوم(روش انجام پژوهش).....	۸۷
۱-۳- مقدمه.....	۸۸
۲-۳- نوع پژوهش از نظر هدف و روش.....	۸۸
۳-۳- جامعه آماری.....	۸۹
۴-۳- نمونه آماری.....	۹۰
۳-۵- ابزار گردآوری داده ها.....	۹۳
۶-۳- روایی.....	۹۴
۳-۷- پایایی.....	۹۸
۳-۸- روش های آماری تجزیه و تحلیل داده ها.....	۱۰۱
۱-۸- اصول تئوری و روش های آماری مورد استفاده در تحقیق.....	۱۰۱
فصل چهارم(تجزیه و تحلیل داده ها).....	۱۰۵
۱-۴- مقدمه.....	۱۰۶
۴-۲- تجزیه و تحلیل آماری.....	۱۰۸
۱-۲-۱- توصیف اطلاعات فردی پاسخگویان.....	۱۰۸
۴-۳- بررسی فرضیه.....	۱۱۴
۴-۳-۱- توصیف و استنباط فرضیه اوّل.....	۱۱۴
۴-۱-۳-۴- شاخص های توصیفی آماری.....	۱۲۱
۴-۲-۳- توصیف و استنباط فرضیه دوم.....	۱۲۲
۴-۳-۲- توصیف و استنباط فرضیه سوم.....	۱۲۷
۴-۳-۴- توصیف و استنباط فرضیه چهارم.....	۱۳۱
فصل پنجم(خلاصه نتیجه گیری پیشنهادات و محدودیتها).....	۱۳۸
۱-۵- مقدمه.....	۱۳۹
۵-۲- نتایج پژوهش.....	۱۳۹
۱-۲-۵- فرضیه شماره ۱.....	۱۳۹
۲-۲-۵- فرضیه شماره ۲.....	۱۴۰

۱۴۰.....	۳-۲-۵-فرضیه شماره ۳
۱۴۱.....	۴-۲-۵-فرضیه شماره ۴
۱۴۲.....	۵-۳-پیشنهادات
۱۴۲.....	۵-۱-۳-۱-پیشنهاد مبنی بر نتایج پژوهش
۱۴۲.....	۵-۱-۳-۱-۱-پیشنهاد در مورد فرضیه اول
۱۴۳.....	۵-۱-۳-۲-پیشنهاد در مورد فرضیه دوّم
۱۴۳.....	۵-۱-۳-۳-پیشنهاد در مورد فرضیه سوّم
۱۴۴.....	۵-۱-۳-۴-پیشنهاد در مورد فرضیه چهارم
۱۴۵.....	۵-۲-۳-۵-پیشنهادات مبنی بر تجارب پژوهشگر
۱۴۶.....	۵-۳-۳-۵-پیشنهادات برای انجام پژوهش های بعدی
۱۴۷.....	۵-۴-محدو دیتهای پژوهش
۱۴۸.....	منابع و مأخذ
۱۵۱.....	ضمائم

فهرست جداول

عنوان

صفحه

فصل سوم

۱-۳: جامعه آماری شامل تعداد مدارس شهرستان بابل.....	۹۰
۲-۳: تعداد کارکنان آموزش و پرورش شهرستان بابل.....	۹۰
۳-۳: توزیع آماری گروه نمونه بر اساس مقطع.....	۹۱
۴-۴: توزیع آماری گروه نمونه کارکنان آموزش و پرورش شهرستان بابل.....	۹۱
۵-۳: تناظر گویه ها و شاخص های مورد بررسی تحقیق.....	۹۵
۶-۳: پایایی.....	۹۸
۷-۳: اطلاعات آماری گویه ها.....	۹۹

فصل چهارم

۱-۴: اطلاعات پاسخگویان به تفکیک جنسیت.....	۱۰۸
۲-۴: اطلاعات سن پاسخگویان.....	۱۰۹
۳-۴: اطلاعات شغل پاسخگویان.....	۱۰۹
۴-۴: میزان تحصیلات پاسخگویان.....	۱۱۰
۵-۴: نوع رشته تحصیلی مدیران مدرسه.....	۱۱۱
۶-۴: میزان تحصیلات مدیر (مدرک تحصلی).....	۱۱۱
۷-۴: فراوانی و درصد پاسخگویان به تفکیک اشتغال در مقطع تحصیلی.....	۱۱۲
۸-۴: فراوانی و درصد سابقه تدریس پاسخگویان	۱۱۳
۹-۴: فراوانی و درصد گویه های شاخص عملکرد مدیران.....	۱۱۵
۱۰-۴: نتیجه فرضیه اوّل.....	۱۲۱
۱۱-۴: آزمون تک نمونه ای فرضیه اوّل.....	۱۲۱
۱۲-۴: فراوانی و درصد گویه های تأثیر جنسیت بر عملکرد مدیران.....	۱۲۳
۱۳-۴: نتیجه آزمون فرضیه دوّم.....	۱۲۵
۱۴-۴: آزمون دو جمله ای فرضیه دوّم.....	۱۲۶

۱۵-۴- فراوانی و درصد گویه‌های شاخص تأثیر مدرک تحصیلی بر عملکرد مدیران.....	۱۲۷
۱۶- نتیجه آزمون تأثیر مدرک تحصیلی بر عملکرد مدیران.....	۱۳۰
۱۷- آزمون دو جمله‌ای.....	۱۳۰
۱۸- فراوانی و درصد شاخص‌های روابط متقابل خانه و مدرسه بر کیفیت عملکرد مدیران..	۱۳۲
۱۹- نتیجه آزمون اثر روابط متقابل خانه و مدرسه بر کیفیت عملکرد مدیران مدارس.....	۱۳۶
۲۰- آزمون دو جمله‌ای	۱۳۶

فهرست نمودار

عنوان	صفحة
۱-۱- عناصر برنامه‌ریزی درسی.....	۳۲
۲-۲- روابط بین دانشآموزان- معلم و اولیاء.....	۳۴
۳-۲- ارزشیابی در سازمان‌های آموزشی.....	۴۲
۴-۲- جنبش‌های عمدۀ در شکل‌گیری تفکّر مدیریت.....	۷۶

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
۱-۱- مدل تغییر کرتلوین	۳۶
۲-۲- مؤلفه‌های موجود و مؤثر در برنامه‌های موجود آموزشی	۳۸
۳-۳- ارزشیابی توسط مدیران مدارس	۴۴
۴-۴- مدل چرخه‌ای از تعارض میان فردی	۴۷
۵-۵- ارتباط بین مفاهیم حسابرسی عملکرد	۵۰

فصل اوّل

کلیات پژوهش

در نیم قرن اخیر، شیوه‌های مدیریت و رهبری در نظامهای آموزشی، دستخوش تغییرات قابل ملاحظه‌ای شده است. طرح نظرها و اندیشه‌های جدید و متفاوت از سوی صاحب‌نظران رشته‌های مدیریت و آموزش از یکسو و نیاز به بهبود کیفی عملکردها و نتایج آموزش و پرورش از سوی دیگر، ضرورت و اهمیت تحول و دگرگونی فن‌آوری و مدیریت آموزشی را بر مسئلان نظامهای آموزشی آشکار کرده است. امروزه تقریباً در همه نظامهای آموزش و پرورش، نگرش مثبتی نسبت به امر آموزش و بازآموزی معلمان و مدیران آموزشی و ترویج و به کارگیری روش‌های مؤثر آموزش مدیریت ملاحظه می‌شود.

در نظام آموزشی ما، غالباً سعی برآن است که مدیریت و رهبری از طریق اعمال ضوابط و مقررات صورت گیرد. به جای تکیه بر تحقیق و دستیابی به چارچوب‌های نظری هدایت‌کننده عمل، به تدارک و تدوین روش‌ها و رویه‌های استاندارد برای اداره‌ی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی تاکید می‌شود. (علاقه‌بند، ۱۳۸۴)

آموزش و پرورش نیاز به مدیران و رهبرانی است، که نه فقط در امر تعلیم و تربیت مجرب و صاحب‌نظر باشند بلکه در تشخیص مسائل و مشکلات اداری و سازمانی نیز دقّت و مهارت داشته باشند.

با توجه به مشکلاتی که در آموزش و پرورش ایران وجود دارد، درحالی که رken توسعه هر جامعه چه از لحاظ فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی براساس علمی که در مکانهای آموزشی آموخته می‌شود پایه‌ریزی نمود. هدف این تحقیق آن است که عملکرد مدیران مدارس با توجه به آگاهی آن‌ها از

وظایف خودشان و همین‌طور نحوه برخورد با والدین و ارتباطشان با انجمن اولیاء و مربیان مورد بررسی قرار گیرد. از این تحقیق از ارزیابی ۳۶۰ درجه‌ای استفاده شده‌است. و مدیران از تمام جنبه‌ها مورد تحقیق و کنکاش قرار می‌گیرند و همین‌طور عملکرد مدیرانی که در رشته مرتبط با رشته مدیریت دارند و آنهایی که غیرمرتبط هستند، مقایسه خواهد شد. درختانه میزان افزایش مدرک تحصیلی و تفاوت بین عملکرد مدیران زن و مرد را مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد.

۱-۲- بیان مسئله

امروزه در هر سازمانی (تولیدی، خدماتی یا آموزشی) به منظور اثربخش نمودن امور و نیل به اهداف، یکی از معیارها جذب و آموزش، حفظ نیروی انسانی کارآمد و متخصص می‌باشد، زیرا نیروی انسانی نقش سازنده و کلیدی در پیشبرد هدف‌های و مأموریّت‌های سازمان دارد و از ارکان رشد و توسعه و بقای سازمان محسوب می‌گردد.

امروزه دیگر تجهیزات، لوازم و ماشین‌آلات برای انجام اثربخش امور سازمان کافی نمی‌باشد، لذا اهمیّت قابل شدن به روابط انسانی و استفاده بهینه از نیروی فکر و مهارت‌های فردی کارکنان، سازمان را در دست‌یابی به اهدافش موفق می‌سازد. کارکنان با توجه به توان جمعی و فیزیکی و فکری خود در مجموع نیروی کار قابلی را بوجود می‌آورند. این نیروی کار بدون عرضه تولید یا خدمت فاقد ارزش کارکردی است. و زمانی ارزش واقعی پیدا می‌کند، که در تولید محصول یا خدمت اثربخش باشد. (پرهیزکار، ۱۳۸۲) نیروی کار دارای ویژگی‌هایی است که نشان دهنده‌ی کیفیت آن در هر مؤسسه می‌باشد؛ نظیر سطح تخصص و مهارت، میزان تحصیلات، تجربه کاری،

شخصیت و غیره. (میرسپاسی، ۱۳۸۱) همچنین دارای مزیّت‌های رقابتی است، نظیر، امنیت استخدامی، دستمزد، اطلاعات، آموزش و توسعه مهارت‌ها، ترفع، ارزشیابی و غیره. (رضایی، ۱۳۸۴)

درین نیروی انسانی موجود در سازمان، مدیریت نقش اساسی برای دست‌یابی سازمان به اهداف خود دارد. یک مدیر باید عملیات سازمان را در جهت رسیدن به حداکثر منافع برنامه‌ریزی، سازماندهی و کنترل کند. در دنیای امروز مدیران مسئول و پیشتاز همواره تلاش می‌کنند، از نظارت دقیق و ارزیابی عینی بروظایف خود اطمینان لازم را به دست آورند. تا در برابر موضوع‌های پیش روی خود نیرومند و مسلط باقی بمانند. و کارهای خود را درست و به موقع انجام دهند.

بنابراین، آنان هیچ‌گاه در بهره‌گیری از خدمات کارشناسان و متخصصان از سازمان خود برای تعیین مشکلات و ارائه راه حل آن تردید ندارند، تا با استفاده از این خدمات به موفقیت‌های روزافزونی دست‌یابند، لذا این موضوع رامی‌توان در مکانهای آموزشی مورد بررسی قرار داد. و با تعریف و شناسایی متغیرهای مؤثر بر اثربخشی مراکز آموزشی به نتایج مطلوب دست یافت.

حقوق‌دراین تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که چه رابطه‌ای میان عملکرد مدیران آموزشی در تمام مقطع تحصیلی (ابتدائی، راهنمائی و دبیرستان) و وظایف آموزشی وجود دارد.

۱-۳- اهمیت موضوع

در سال‌های اخیر توجه به نقش مدیر به عنوان رهبر آموزشی و مهمترین عامل تغییر و تحول و موفقیت برنامه‌های آموزشی و پژوهشی مدرسه سبب گردید که کار برنامه‌ریزان آموزش مدیران زیر سؤال قرار گیرد، و برنامه‌ریزان به تجدید نظر در برنامه‌های آموزشی و جست وجوی

رویکردهای کارآمدتر برای آماده سازی مدیران بپردازد. انتقاد از برنامه‌های سنتی آموزش مدیران مدارس در زمینه یادگیری، و روحیه بزرگسالان موجب شده است، که در چند دهه اخیر تلاش‌های بسیاری در دانشگاه‌های بزرگ دنیا برای تغییر برنامه‌های سنتی آموزش مدیران و سازگار کردن آن با نیازهای این حرفه انجام گیرد. این تحقیق ضمن مرور پارادایم و دیدگاهی غالب در آموزش مدیران و تحلیل انتقاد‌های واردۀ به آموزش سنتی، به بررسی رویکردهای عمدۀ در این زمینه می‌پردازد، و با معرفی نمونه‌هایی از رویکردهای غالب مانند مربیگری، تشکیل گروه‌های مطالعه مسائل ضمن خدمت مدیران و ارزیابی درجه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. (بازرگان،

(۸۲)

۱-۴- سؤالات تحقیق

سؤالاتی که ضمن این تحقیق به آن‌ها پاسخ داده می‌شود به شرح ذیل است:

- ۱- آیا مدیران مدارس در شهرستان بابل از وظایف آموزشی خود اطلاع کافی دارند؟
- ۲- آیا اثربخشی مدیران مرد بیشتر از مدیران زن است؟
- ۳- آیا افزایش مدارج تحصیلی مدیران تاثیری بر عملکردشان دارد؟
- ۴- آیا روابط بین خانه و مدرسه بر عملکرد مدیران تاثیر دارد؟

۱-۵- فرضیه‌های تحقیق

- ۱- اکثر مدیران مدارس در شهرستان بابل از وظایف مدیریت آموزشی بی‌اطلاع هستند.
- ۲- بین عملکرد مدیران زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
- ۳- به نسبت افزایش مدارج تحصیلی عملکرد مدیران تغییر معنی‌داری می‌کند.
- ۴- روابط متقابل خانه و مدرسه (اولیاء و مربیان) بر کیفیّت عملکرد مدیران مؤثر است.